
Kyrkomötet
Motion 2014:55
av Sten Elmberg och Jerker Schmidt

Veterangudstjänster och stöd till veteraner

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att uttala sitt stöd och sitt tack till de kvinnor och män som på olika sätt arbetar i fredsfrämjande insatser.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att finna en lämplig helgdag/dag för veterangudstjänst.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta underlag och innehåll av att fira en minnesgudstjänst för militära och civila fredsinsatser.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att öka kunskapen och medvetenheten i Svenska kyrkans församlingar om veteraner och de olika behov av stöd och hjälp som de kan behöva.
5. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att fortsatt följa och stödja statens veteranarbete.

Motivering

Varje dag och året runt tjänstgör svenska kvinnor och män frivilligt på uppdrag av svenska folket (staten) i olika fredsfrämjande insatser, humanitära insatser samt bistånds- och utvecklingsinsatser runt om i världen.

Insatserna görs för att skapa fred i konfliktområden, undsätta behövande och nödlidande människor i katastrofområden och hjälpa andra människor till ett tryggare och bättre liv genom olika bistånds- och utvecklingsinsatser. De kvinnor och män som sänds ut på dessa uppdrag är omsorgsfullt rekryterade för dessa uppdrag, som många gånger innebär stora personliga uppoffringar för den enskilde, men även för dennes anhöriga, särskilt barnen.

Arbetet sker många gånger under riskfyllda och påfrestande förhållanden där den enskilde kan utsättas för stora risker att drabbas av fysiska och psykiska skador till följd av tjänstgöringen i insatsområdet. Erfarenheten visar att de allra flesta som återvänder hem efter tjänstgöringen har berikats och utvecklats som individer av de utmaningar som arbetet innebär.

De cirka 60 000–70 000 svenska veteraner som under åren tjänstgjort i internationella insatser och verksamheter utgör i många avseenden en resursstark grupp som med kunskaper och erfarenheter bidrar på olika sätt i vårt samhälle. Samtidigt visar forskningen och erfarenheten att ett mindre antal kvinnor och män drabbas av olika fysiska och psykiska besvär och skador till följd av de många gånger mycket farliga, svåra och komplexa förhållanden som råder i tjänstgöringsområdet. I några fall skadas den enskilde särskilt svårt. Även anhöriga, särskilt barnen, gör uppoffringar och utsätts för påfrestning när en make/maka/partner/förälder/barn sänds ut till konflikt- och katastrofområden.

Den svenska staten har sedan några år tillbaka uppmärksammat dessa människor genom att fira veterandagen, den 29 maj. (Internationellt är 29 maj Peacekeepers day). Begreppet "veteran" har blivit ett uttryck för såväl militära som civila insatser.

Undertecknade anser att Svenska kyrkan bör ta ett större ansvar för dessa människor och inbjuda dem till en veterangudstjänst. Svenska kyrkan med sina församlingar har en unik möjlighet genom gudstjänster/samlingar ge människor verktyg i form av riter och andra handlingar som hjälper människor i svåra situationer. (Kyrkorna i bl.a. Frankrike och Storbritannien genomför årligen en "Remembrance Day" som infaller helgen efter allhelgonahelgen). Internationellt har detta visat sig vara mycket viktigt för människor, att just kyrkan visar sitt engagemang för människor som arbetar för fred och rättvisa.

Undertecknade anser att en ordning/manual på ett enkelt sätt kan ges till de församlingar som vill fira en veterangudstjänst. Förslagsvis skulle även Svenska kyrkan kunna förlägga denna minnesdag till just den 29 maj eller en redan etablerad dag, krigsseglardagen. Krigsseglardagen infaller första söndagen i september och firas av främst sjömanskyrkor i Svenska kyrkan. Dagen instiftades efter initiativ av kommunikationsminister Ines Uusmann.

I en helt aktuell SOU 2014:27 *Svensk veteranpolitik – ett ansvar för hela samhället, del 1* tas även där frågan om en veterangudstjänst upp.

15.2.4 Veterangudstjänst

Sveriges statschef har under lång tid varit starkt knuten till en statskyrka och ett militärt försvar byggt på allmän värnplikt för män. Svenska kyrkan är inte längre en statskyrka och värnplikten är vilande.

Till skillnad från våra grannländer har Sverige inte prövats i den säkerhetspolitiska dimension som brukar betecknas som tragisk. För Finland och Norge var andra världskriget en existentiell utmaning i långt djupare mening än vad samma period var för Sverige.

Statens erkännande

Samhällen liksom individer som provas söker en mening däri. Med symboler och traditioner som verktyg kan meningsskapande processer initieras. Erfarenheter runtomkring i världen talar för att dessa processer kan försona människor med varandra och i vissa fall till och med läka psykisk ohälsa.

Den svenska Försvarsmakten är i dag byggd på frivillig rekrytering och utgör ett insatsförsvar avsett att främja svenska intressen i Sverige, i vårt närområde och i internationella insatser globalt. Svenska kvinnor och män sänds på uppdrag av Sveriges riksdag och regering för att med vapenmakt agera i ofta mycket svårbedömda situationer. Både efter att ha ingripit med våld eller efter att ha varit förhindrad att ingripa, så kan moraliska tvivel om riktigheten i ens handlande slå rot i den enskildes sinne. Detta är något som följer den berörde genom livet.

En enskild handling som skulle kunna symbolisera den svenske statschefens omsorg om Sveriges veteraner och då särskilt i själsligt avseende vore en veterangudstjänst i Slottskyrkan första söndagen i september. Den oro som veteraner och deras anhöriga kan känna är vad som gör dem mänskliga. För denna mer inåtvända dimension lämpar sig Slottskyrkan väl som komplement till Veteranmonumentets utåtriktade ceremoniell på Djurgården 29 maj.

Strängnäs och Göteborg den 21 juli 2014

Sten Elmberg (C)

Jerker Schmidt (FiSK)